נוכחות ורשתות נוכחות

ד"ר לירון און,
פסיכולוג חינוכי

מטרת ההרצאה

הצגת גישת "הנוכחות החינוכית" והבהרת הפוטנציאל הטמון בה בהעצמת סמכות ההורים בבית וביצירת רשת של בריתות ושותפויות בין הורים החברים בקהילה משותפת.

- קרדיט: גישת הנוכחות החינוכית מבוססת על עקרונותיו של **פרופ' חיים עומר- "הסמכות החדשה".**

הקדמה- הדוגמא של רוזטו

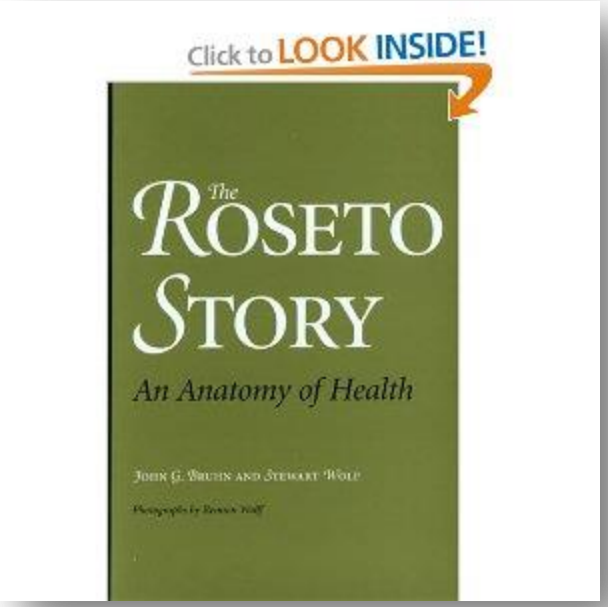

רוזטו, פנסילבניה-

המקום בו אין כניסה למחלות לב!

מתוך הספר- "מצוינים", גלדוול, מ' (2009)

נוכחות-מהי?

נוכחות היא חוויה רגשית ותפיסה קוגניטיבית המבטאת תחושות של ערך עצמי, משמעות, חיות ואקטיביות.

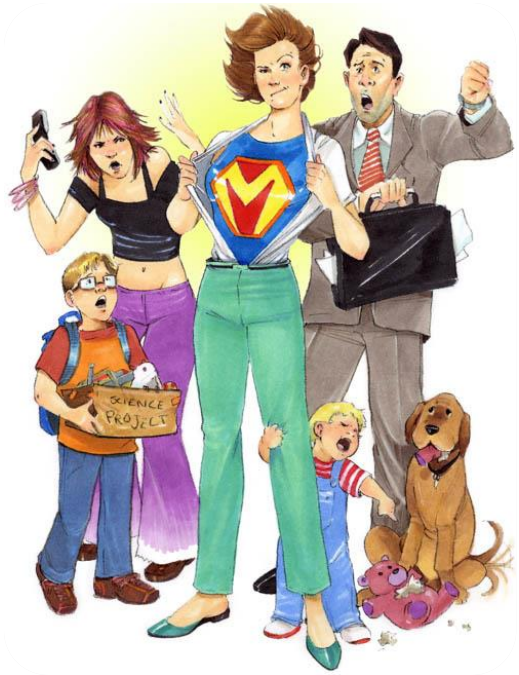

במובן ההורי- חינוכי:

- **תפיסה עצמית הורית**
- **מסוגלות עצמית גבוהה בהורות**
- **דמות ערכית, משמעותית, מעורבת,**
- **מודל להערכה, לחיקוי ולויסות עצמי.**

מעגל הביטחון

ההורה שם לב לצרכים של הילד

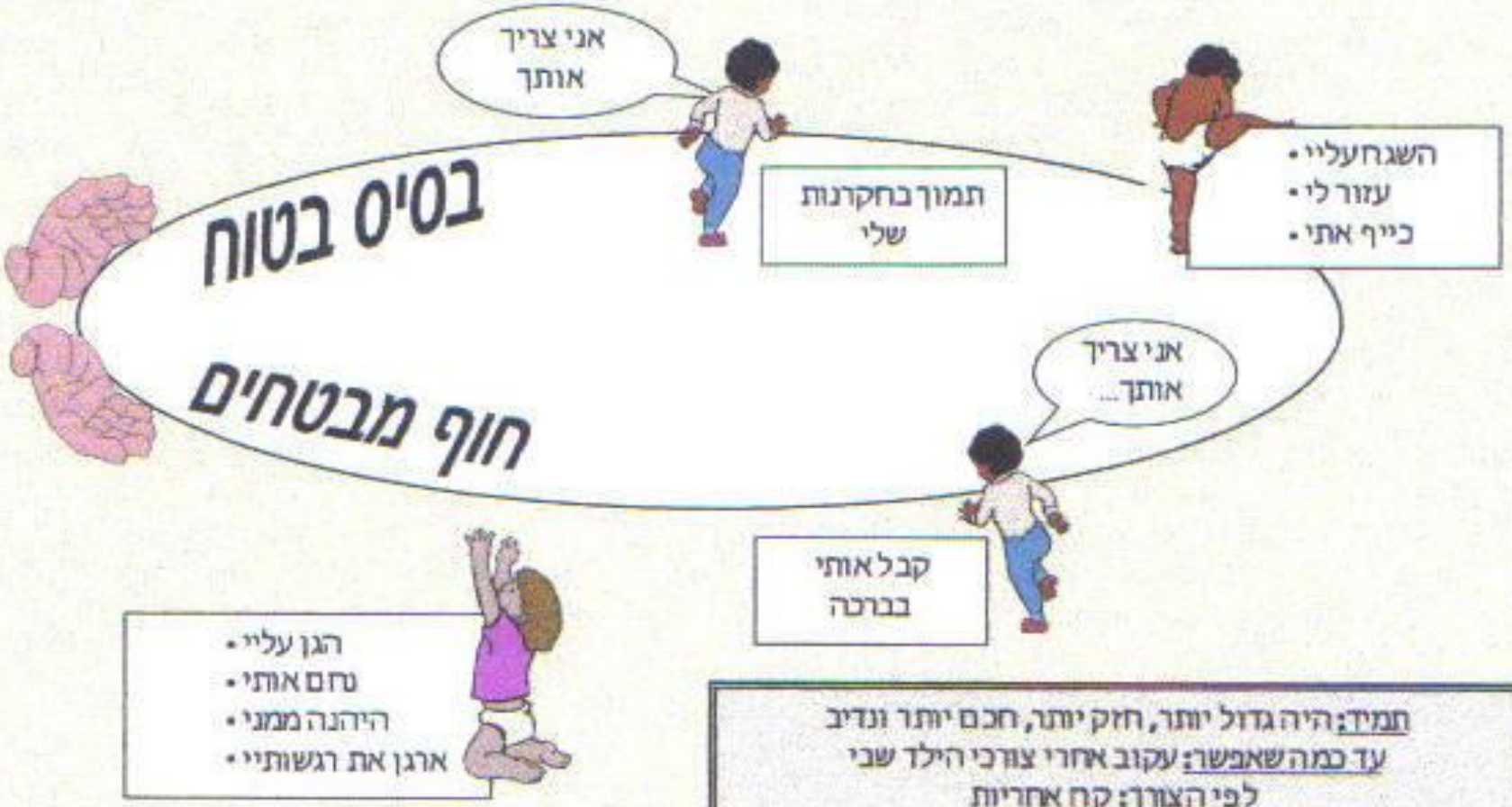

תמיד: היה גדול יותר, חזק יותר, חכם יותר ונדיב
עד כמה שאפשר: עקוב אחרי צורכי הילד שבי
לפי הצורך: קח אחריות

© 2000 Cooper, Hoffman, Marvin & Powell

ארבעת מחוללי Well-Being

ארבעת גורמי ההשפעה המרכזיים ביותר על ילדים ונוער ועל דפוסי האלימות והתנהגויות הסיכון שלהם

- **מבוגר משמעותי:** מעורבות מכילה, תומכת, מכוונת ויוצרת גבולות ברורים – של הורים, מחנכים, יועצים, מדריכים וחונכים
- **החוויה היומיומית בביה"ס (ובזירות דומות בקהילה):** חוויות היוצרות תחושות של שייכות, מוגנות, צמיחה, עניין, מסוגלות, חדוות היצירה, הצלחה ופרגון .
- **תחושה של ערך עצמי:** חוויות היוצרות תחושות של נחיצות, תרומה משמעותית, של ביטוי כישורים, של הערכה ופרגון על ידי התנדבות ומעורבות קהילתית או ביצוע תפקידים בעלי משמעות בבית הספר.
- **מחוברות חברתית:** חוויות של חברויות קרובות ותומכות ומקובלות חברתית לעומת תחושות של בדידות ודחייה חברתית.

מתוך תוכנית "חוסן נעורים", (2009), ד"ר הראל-פיש, ד"ר כהן וד"ר אבני

מפת המבוגרים המשמעותיים ע"פ "חוסן חברתי"

מהם התבחינים לזיהוי נוכחות משמעותית?

- **המימד ההתנהגותי:** יכולתי להתמודד ביעילות וללא הסלמה עם קשיים התנהגותיים המתרחשים כחלק מהיחסים עם הילד.
- **המימד התוך- אישי:** תחושת מסוגלות עצמית גבוהה בתפקידי כהורה- מחנך בעל רמה ערכית ומוסרית.
- **המימד הבין- אישי:**

א. במערכת היחסים עם הילד- יכולתי "לראות" את הילד מעבר "למסך- הבעיות" ולפעול בעקביות ליצירת קשר חיובי עמו.

ב. במערכת היחסים עם הסביבה- תחושותיי כי סמכותי נגזרת מתוך סמכות קהיליית המבוגרים, וכי אני מקבל גיבוי ותמיכה מן הקהילייה באמצעות שותפות **ברשת נוכחות תומכת.**

רשת נוכחות- מהי?

רשת הנוכחות היא מעגל התמיכה שבו שותפים מבוגרים משמעותיים ובעלי עמדה מפרגנת להורים.

דגשים:

- רשת הנוכחות מבטאת את תפיסת הסמכות כתולדה של מאמץ אקטיבי ליצירת מערכות יחסים בין בני אדם מתוך כבוד ואחריות.
- רשת הנוכחות מבטאת עבור הילד את התחושה כי הסמכות של ההורה היא גם תולדה של שותפותו בקהילייה תומכת של מבוגרים בעלי נורמות התנהגות ראויות.

רגע למחשבה-
מי שותף ברשת הנוכחות שלכם?

מטרות הרשת

א. **"הגברה":** הדהוד הקול ההורי והעצמתו.

ב. **"עדות":** שותפות נוכחת ואקטיבית בצעדי הורים להעצמת נוכחות ולהקטנת הסלמה.

ג. **"גישור":** יצירת פתרונות, חילוץ ממבוי סתום וגישור בקונפליקטים מסלימים בין הילד להוריו.

דוגמאות לשימוש ברשת נוכחות עם הורים

תפקידי "הגברה" ו"עדות"-

- שותפות בהצהרה הורית.
- שליחת מסרונים ודוא"ל לילד. (קללות ואלימות).
- סירת הורים קהילתית.
- ועדת חינוך כמייצגת את קול המבוגרים בישוב.

תפקידי גישור:

- "מסע דילוגים"- שיחות אישיות עם הילד וההורה.
- פעולות הפגה להקטנת ההסלמה.